

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

УДК 94(477.51) «17»: 271

Олександр Тригуб

ДО ПИТАННЯ ПРО СЕКУЛЯРИЗАЦІЮ ЗЕМЕЛЬ ЧЕРНІГІВСЬКОГО БОРИСОГЛІБСЬКОГО МОНАСТИРЯ У КІНЦІ ХVІІІ ст.

У статті висвітлюється процес секуляризації земельних володінь Чернігівського Борисоглібського монастиря наприкінці ХVІІІ ст.

Ключові слова: Чернігів, Борисоглібський монастир, земельні володіння, секуляризація.

Питання про земельні володіння монастирів в Україні у ХVІІ–ХVІІІ ст. містить чимало білих плям. До їх числа належить процес секуляризації маєтностей чернігівських обителів наприкінці ХVІІІ ст. й, зокрема, одного з найбільших землевласників регіону — кафедрального Борисоглібського монастиря. Як відомо, внаслідок перенесення в 1672 р. Лазарем Барановичем на територію Чернігівського дитинця архієпископської резиденції розпочався процес відбудови монастиря після майже трьохсотлітнього періоду занепаду. Далекоглядний ієрарх водночас почав скуповувати й обмінювати прилеглі до території обителі двори та землі. За його наступників цей процес набував обертів, і вже незабаром монастир перетворився в одного з найбільших земельних магнатів на Чернігівщині.

Цей аспект історії Борисоглібського монастиря і досі належним чином не з'ясований [1]. Тривалий час інтерес науковців переважно зосереджувався на дослідженні найцікавіших і водночас доступних архітектурних об'єктів монастирського ансамблю: Борисоглібського собору, навчального корпусу з дзвіницею та церквою Іоанна Предтечі [2; с. 113].

У другій половині ХVІІ–ХVІІІ ст. на українських землях тривав процес зростання церковного та монастирського землеволодіння. Після визвольних змагань 1648–1654 рр. українські гетьмани та козацька старшина почали щедро обдаровувати духовенство. За матеріалами Генерального слідства про маєтності 1729–1731 рр., тільки на території Чернігівського полку Борисоглібському монастиреві належали: у Слабинській сотні — 3 маєтки (105 дворів), у Любецькій — 2 маєтності (99 дворів), у Менській — 2 маєтки (38 дворів) — загалом 7 маєтностей (242 двори залежних селян) [3; с. 532]. Значні володіння також були у Ніжинській, Мринській, Олишівській, Воронезькій, Крелевецькій та Глухівській сотнях Ніжинського [4; с. 34–49] та сотень Стародубського полків.

Одна з найдавніших кафедральних маєтностей розташовувалась у м. Мрині та на його околицях. Втім, що собою являли ці володіння, достеменно не відомо. У переліку монастирських земель, станом на 1785 р., зазначена тільки «Мринская волость в Нежинском уезде» [5; с. 107]. Процес набуття цих земель розпочався ще на

© Тригуб Олександр Олександрович — молодший науковий співробітник Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній».

початку XVII ст. — за часів польського володарювання. Капітан, а згодом перший чернігівський війт Ян Куновський 7 березня 1628 р. писав, що: «в ревизских книгах на церковь Черниговскую Глеборисовскую назначена только слободка Мрин» [5; с. 97]. Це повідомлення становить значний інтерес, адже опосередковано свідчить про те, що Борисоглібський монастир володів певними статками ще до 1618 р. 1 грудня 1627 р. Сигізмунд III наказав Я. Куновському, «что бы отдал он во владение отцам проповеднического ордена св. Доминика для костела и церкви Глеба и Бориса имения назначенные в видах облегчения для них дела спасения душ» [5; с. 98]. А 20 червня 1628 р. Владислав Ваза видав відповідний мандат про передачу у посесію домініканцям маєтності, виділеної королівськими комісарами.

Більш ніж століття по тому — у 1765 р., кафедральний ієромонах Євсевій у доповідній записці представив Чернігівському і Новгород-Сіверському архієпископу Кирилу Ляшевецькому відомості про монастирські володіння в Мринській сотні: «по резолюции Вашего преосвященства указом з канцелярии Вашего преосвященства о описании мне дворца Вашего преосвященства Мринского и надлежащих до него також и подданных грунтов прошедшего 1764 года состоявшимся между протчим велено спорные с казаками и разными владельцами грунта особливо описать; за силу которого указа я оные спорные грунта за по забратям в дворце Мринском какие могли сыскатся давним писменным и с подданными Вашего преосвященства исторбными [?] людми (чрез аккуратные описи) справкам сколько было возможно описал, при которой описи усмотрено мною, что за силу имеющихся в катедре Вашего преосвященства крепостей, яко то привилегиям Полского короля Владислава о надачи доминиканам к церкви святых стратотерпец князей российских Бориса и Глеба Черниговской на владение Мрина и принадлежащих к нему грунтов з слободами, селищами и протчими угодиями и капитану и войту Черниговскому Ивану Куновскому состоявшемуся и подакту [?] от оного Куновского в наддачи доминиканам оного Мрина с принадлежностями обстоятельному окружности описание того оного короля Полского Владислава Жигмонта привелею данных 1628 года, по которой надачи исправленных антецессоров Вашего преосвященства архієпископов Черниговским Лазарем Барановичем на тоже владение катедральному Вашего преосвященства Борисоглебовскому Черниговскому монастырю гетманских универсалов и в подтверждение тех высокомонарших грамот разве тысячная доля тех добр ныне во владении Вашего преосвященства остается, а то все самоволно на оних грамоталных Вашего преосвященства добрах населившимися и ныне неправильно владеющими разными людми расхищено, и та вся волость Мринская; в коей недолжно быть за силу полских крепостей, ни единому казаку завладена [?] казаками и разными самоволно населившимися на земле Вашего преосвященства катедральных над имеющиеся в катедре Вашего преосвященства сильные крепости неправильно и весьма напрасно. О яком неправильно грамоталных Вашего преосвященства добр самоволцами по верности и усиновлению моему катедры Вашего преосвященства ревностно сожалею ...» [6; арк. 1—2.]. Ієромонах також підготував детальну картосхему цих володінь.

23 листопада 1787 р. землемір Ніжинського повіту поручик Іван Левицький-Рогаль подав у Чернігівську казенну палату рапорт про проведені обміри колишніх монастирських земель, зокрема, зазначались і володіння Борисоглібського монастиря у Мринській сотні: «в местечке Мрин за Борисоглебовским катедральным Черниговским монастырем в чрезполосном владении разным пахотным землям и лесным угодиям с дворовою усадьбою, как экономическом так и посполитским, сколько в которой дачи порознь оказалось по измерении земли при сем прилагаю ведомости. Работа полевая за наступившею зимою кончилась, осталось же в местечке Мрин к измерению на будущий год лесов дровяных 27, сенокосов 2, один под Петровыми млинами, другой в Ястребином» [7; арк. 18]. Повністю текст цього документа наведено наприкінці статті. Він подається мовою оригіналу згідно з нормами сучасного російського правопису зі збереженням фонетичних та стилістичних особливостей оригіналу. Незрозумілі місця в тексті позначені трикрапкою у квадратних дужках [...], слова, у прочитанні яких бракує точності, — знаком питання у квадратних дужках [?]. Археографічне

опрацювання здійснено на підставі правил передачі тексту кирилических документів XVI–XVIII ст. популярним методом [8].

Достатньо цікавою видається інформація і про власність обителі в самому Чернігові, датована 1786 р. Як уже зазначалось, ще Лазар Баранович почав активно скуповувати землі довкола собору. Як писав у своєму листі Антоній Стаховський, «коло дому архиерейского земля к западу и к полудню вся скуплена у розних жилцев черніговских, что купчие являют, а за преос(вя)щенного Лазара толко было земли по церковные Борисоглібские двори» [9; с. 112]. Поступово довкола Борисоглібського собору сформувався потужний земельний домен як в межах старого Дитинця, так і поза його мурами.

Втім, в «издаточной монастырской описи о дворах и пляцах бывших во владении катедры по городу Чернигову» 1786 р. згадувались лише незначні володіння: «двор неподалека церкви Покровской Богоматери на улице Гончаровки прозываемый Неседавшина в ширь от валу до помежья Козьма Холецкого треаршинных сажений и один аршин в длину, от плечика пустуского мещанки Настасии Ильинковой до валу сорок восемь сажений и о один аршин межею от улицы повз Ильинковой плец до прописанного Халецкого избы 31 сажень с половиною; к сему же двору принадлежит плец, лежащий за плечом упоминаемой Ильенковой мерою в длину улицею до помиж нинею гончара Полевика 8 аршин повз плец Ильинковой десять треаршинных сажений; плец за бурсою старою внизу от горы повз огород мещанина Ивана Селюка до улицы треаршинных 33, улицею вдовж повз Ивана Молченковского до бывшего старого магазина пятьдесят, повз магазин же по городу до улицы сорок, а подгорною улицею 53 прописанных сажений; плец неподалек церкви Воздвиженской помеж ней и двору мещанина Ивана Гвардии двора [...], а от огорода воздвиженского священника Федора Ренчицкого до улицы в половинной треаршинных сажений; плец неподалече катедрального монастыря, где был прежде катедральный шинок и назывался Рожковым, положения имеющий напротив улицы в длину 10 а вширь 6 с половиною треаршинных сажений; плец, где прежде была баня монастырская положения имеющая близ Гноевой гребли и простирается в длинну от валу до реки Стрижня, а вширь от дороги до кожевника [...] Сулия; сверх же вышечисленных имений еще часть плеча оставшегося от застроения артиллерийского дому, который отдан в откуп артиллерийскому капитану Толетехину по контракту» [10; арк. 2 і зв.].

Після звірки цієї інформації з «издаточною монастырскою описью» виявилось, що жоден з цих дворів, крім останнього, у ній не записаний. Для врегулювання цього питання Чернігівському магістрату 10 червня 1787 р. було наказано залучити одного з членів Духовної дикастерії та скласти детальний опис усіх колишніх монастирських володінь із зазначенням їхніх розмірів і представити його в Казенну палату. Прийом цих володінь було покладено на ратмана Чернігівського магістрату Івана Леонтієва [10; арк. 5].

Процес остаточної передачі монастирських земель у казенне відомство розтягнувся на більш ніж на десять років. Серед об'єктивних чинників, що зумовили таку затримку, можна назвати брак кваліфікованих кадрів, бо вони на той час «находяться в приобретенных от Польши к России губерниях», та недбале ставлення виконавців до своїх обов'язків [7 арк. 141 і зв.]. Це знайшло своє відображення у рапорті Чернігівського губернського землеміра С. Копилова від 8 липня 1796 р. Окреслюючи загальний стан справ у губернії, він зазначив, що «уездных землемеров на лицо находилось только четыре, из них корнет Петр Степановский поданным рапортом дал знать, что им в Черниговском уезде измерено семнадцать селениев из них на девять планы представлены, а на восемь селениев планов не представлено, да в Борзенском уезде измерено и сочинено уездным землемером Астафьевым десять планов, кои за недостаточным в разных частях сочинением к представлению неверны; Глинский капитан Лукьянович, что в Глинском уезде измерено одно село Демидовка, но совсем неокончено, а что ко измерению осталось, о том сведения не дано, а уездные землемеры корнет Павел Степановский и Музыкантов, при отъезде в повеленные места сведения не подали» [7; арк. 141].

4 грудня 1796 р. Чернігівська казенна палата наказала економу архиерейського

дому ієромонаху Амвросію призначити відповідальну особу для передачі архієрейського дому в казенне відомство і «явится в означенную палату для надлежащей упомянутой архієрейского дома по описи сдачи с отрапортованием в сию дикастерію» [11; арк. 3].

Таким чином, після закриття Борисоглібського монастиря на його території спочатку розмістився архієрейський дім, який існував до 1790 р. А після переведення резиденції архієпископа до Троїцького монастиря та подальшої ліквідації Чернігівської фортеці у 1799 р., одним з ключових елементів укріплень якої був монастир, необхідність у його архітектурному ансамблі зникла. Монастирські споруди було передано під «присутственные места». Відтоді будівлі обителі поступово занепадають, за винятком кількох головних, яким за нових обставин та вимог часу знайшли інше застосування; частину ж колишніх монастирських приміщень взагалі розібрали на цеглу. Територія монастиря, розташованого у самому центрі міста, потрапила під перепланування, внаслідок якого після знесення частини будівель перед Спасо-Преображенським та Борисоглібським соборами була облаштована Соборна площа.

¹ Филарет (Гумилевский Д. Г.). Историко-статистическое описание Черниговской епархии. [В 7 кн.]. Кн. 4. Женские и закрытые монастыри. Борисоглебский, бывший кафедральный монастырь / [Филарет, архиепископ Черниг. и Нежин. и др.]. — Чернигов : Земская тип., 1873. — С. 93—113; Милорадович Г. Описание черниговских соборов Спасо-Преображенского и Борисоглебского с видом соборов. — Чернигов, 1889. — 27 с.; Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии. Вып. 1. Генеральное следствие о маестностях Нежинского полка 1729—1730 гг. / под ред. Н. П. Василенко. — Чернигов : Ред. «Земского сб. Черниг. губернии», 1901. — С. 34—49; Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта старой Малороссии. Вып. 3. Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка 1729—1730 гг. / под ред. Н. П. Василенко. — Чернигов : Ред. «Земского сб. Черниг. губернии», 1908. — С. 190—191.

² Ігнатенко І. Пізньосередньовічний ансамбль Чернігівського Борисоглібського монастиря за даними архітектурно-археологічних досліджень / Ігор Ігнатенко // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. Збірник наукових праць. — Вип. 20, — К., 2011. — С. 113—117.

³ Волерт Я. Землеволодіння чернігівських монастирів за матеріалами генерального слідства про маєтності Чернігівського полку 1729—1731 рр. / Ярослав Волерт // Чернігів у середньовічній та ранньомодерній історії Центрально-Східної Європи : зб. наук. пр., присвяч. 1100-літтю першої літопис. згадки про Чернігів / [редкол.: О. Б. Коваленко (відп. ред.) та ін.]. — Чернігів, 2007. — С. 532.

⁴ Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта старой Малороссии. Вып. 1. Генеральное следствие о маестностях Нежинского полка 1729—1730 гг. / под ред. Н. П. Василенко. — Чернигов : Ред. «Земского сб. Черниг. губернии», 1901. — С. 34—49.

⁵ Филарет (Гумилевский Д. Г.). Историко-статистическое описание Черниговской епархии. [В 7 кн.]. Кн. 4. Женские и закрытые монастыри. Борисоглебский, бывший кафедральный монастырь / [Филарет, архиепископ Черниг. и Нежин. и др.]. — Чернигов : Земская тип., 1873. — С. 93—113.

⁶ Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі — ЦДІАК України), ф. 133, оп. 1, спр. 763, арк. 1—2.

⁷ Державний архів Чернігівської області (далі — Держархів Чернігівської обл.), ф. 132, оп. 2, спр. 331, 152 арк.

⁸ Страшко В. Правила передачі тексту кириличних документів дипломатичним і популярним методами та рекомендації для застосування правил у виданнях наукового і науково-популярного типів. — К., 1992.

⁹ Мицик Ю. З нових джерел до історії церковного землеволодіння на Чернігівщині XVII—XVIII ст. / Юрій Мицик // Сіверян. літопис. — 1997. — № 1/2. — С. 112.

¹⁰ ЦДІАК України, ф. 205, оп. 1, спр. 5, 7 арк.

¹¹ Держархів Чернігівської обл., ф. 679, оп. 4, спр. 492, 5 арк.

**Відомість про володіння Борисоглібського монастиря у м. Мрині та його
околицях, складена ніжинським повітовим землеміром
Іваном Левицьким-Рогалем**

23 листопада 1787 р.

Ведомость состоящим Нежинского уезда в местечке Мрин экономическим дачам, бывшим за Борисоглебовским Черниговским кафедральным монастырем в чрезполосном владении с разными помещены, как в оном местечке дворам, огородам и пустым плецам, в полях ланам, нивам, сенокосам и дровяным лесам; в коих по измерении и исчислении сколько в каждой порознь оказалось земли мерою значить под сим учинена уездным Нежинским землемером поручиком Иваном Иустиновым сыном Левицким-Рогалею

Число дачи	В самом местечке Мрин	В оных мерою земли	
		десятин	Кв. сажень
1	Дворец Мринский с двумя огородами на берегу реки Остра по течению на правой стороне	1	1310 ½
2	Пустой плец Мотоколовщина за церквою святого Николая		1045 ² / ₃
3	Шинковый двор в коем живет посполитый Мойсей Тетенья с огородом и другим при нем пустым плецом		1231
4	Пустой плец прозываемой Чухарковский		500
5	Двор и два огорода посполитого Андрея Тетени	4	565
6	Казенный огород на Замринке перешед гребельку на левой стороне улицы с садовым деревом		1193 ¹ / ₃
7	Казенный же экономический огород там же на Замринце Нелиновской на правой стороне улицы смежной с двором отставного премьер майора Павла Руголева		1456 ½
8	Два дворы вместе посполитых Максима Дзюги и Шевчика Трофима с двумя огородами, при них третий огород Дешковской за Замринкою на Горбановке [?] по улице на правой стороне	1	507 ½
9	Двор и огород посполитого Афанасия Нелина на Горбановке [?] по той же улице на самом конце на правой же стороне к болоту		1400
10	Экономический огород на Замринце, прозываемый Пинчуковский по улице на лево за двором майора Руголева		535 ½
11	Огород посполитого Якова Прядки на Замринке между раздвоившимися улицами		1320
12	Два дворы и огород посполитых Якова и Федора Прядок по улице Замринской на правой стороне	1	2137
13	Пустой плец Ковалевской на той же улице на левой стороне против вышписанного двора Прядкина		2131 ½
14	Огород посполитого Есипа Малинки по Замринской улице между огородами Тарасевичевыми		617
15	Огород того ж посполитого Малинки на Замринке подле казака Голодного по улице от церкви на правой стороне		2062
16	Пустой плец посполитого Корнея Тищенка подле казака Якова Рудька на Замринке к полю		1776
17	Огород с ольховым лесом того ж посполитого Корнея Тищенка с дворовым пустырем		1846
18	Пустой плец за церквою святого Николая на Мануйловце по улице из Мрина в Селище на левой стороне прозываемый Костюковский		463 ½
19	Огород посполитого Андрея Тетени там же на Мануйловце за церквою святого Николая		490 ½

20	Огород того ж посполитого Тетени на Мануйловце от поля в Селище	3	787 ½
21	Огород посполитого Савки Николенка там же на Мануйловце		1687 ½
22	Двор и огород посполитого Федора Николенка		490
23	Двор и огород посполитого Андрея Мирочныка с приезду от Носовки подле мельницы		574
24	Огород посполитого Федора Николенка		574 ⅓
25	Двор и огород посполитых Романа и Андрея Тетень		635
26	Огород посполитого Андрея Тетени за двором войскового товарища Ивана Палехи		229 ⅓
27	Двор и огород посполитого Павла Боярчука		1872
28	Пустой двор и огород Вариводинской Ковалевский на улице против двора войскового товарища Ивана Каталки сзади		551
29	Гумно и огород посполитого Есипа Малинки по улице в Нежин на правой стороне		504
30	Двор посполитого Есипа Малинки по улице от церкви Успения на левой стороне		138
31	Двор и огород Игната Малинки на той же улице на правой стороне против вышеписанного двора		472 ½
	ИТОГО в самом местечке Мрин под усадьбою, то есть дворами, огородами и пустыми плечами	22	2279 ⅔
В полях Мринских			
В 1 смене сельской			
1	Экономический лан за церковью святого Николая подле кладбища. В том числе под дорогою 729 саж.	24	970
2	Экономический же близ огородов у дубков от дороги		1733
3	Экономическая нива у млинов по дороге Семской [?] на левой стороне, на сей ниве под песками 1360 кв. сажений к посеву неудобных, а всего мерою	1	320
4	Экономическая же нива у дубине, на оной под двумя дубовыми паросльми 2 десятины 12 сажений, а всего меры	6	36
5	Экономическая же у креста Семиденная в урочище именуемом Терещики	3	2040
6	Там же у креста экономическая другая в лево		2066
7	Нива вместная посполитых Андрея Тетени и Федора Николенка	3	765
8	Нива посполитого Афанасия Нелинова	2	28
9	Экономический же ланок под штучного [?] гаем	4	1287
10	Нива посполитого Есипа Малинки	5	1855
11	Нива посполитого Афанасия Нелинова	2	1025 ½
12	Нива вместная посполитых Максима Джоги и Трофима Шевчика и Есипа Малинки по дороге Олишевской на правой стороне	4	407 ½
13	Экономическая нива по дороге Олишевской на правой стороне	2	733
14	Нива посполитого Малинки в урочище Лидеди по дороге Олишевской на левой стороне от дороги чрез ниву казачью	3	320 ½
15	Экономическая нива у Косинского дубков, идучи из Мрина по дороге влево чрез казачью		1957 ½
16	Нива посполитого Малинки на Коноваловской дорожке глядя в Мрин на левой стороне	1	2202
17	Нива посполитого Андрея Тетени в Коноваловщине	2	46 1/3

18	Помежье нива вместная посполитых Трофима Шевчика и Максима Джоги	1	1713
19	Нива посполитого Тетени под Лихачовом	1	1167
20	Нива посполитого Корнея Тищенко		1183 ½
21	Нива посполитого Прядки	1	1849 2/3
22	Нива посполитого Павла Боярчука	2	457
23	Нива посполитого Малинки	1	55 ½
24	Нива Корнея Тищенко	1	256
25	Нива посполитого Трофима Шевчика	1	141
26	Нива посполитого Максима Джоги	1	687 ½
ИТОГО в 1 Мринской смене		81	1342 ½
	В том числе экономической	38	2069 ½
	посполитской	39	1972
	под парослью лесною на казенной ниве	2	12
	под дорогою		729
	под леском		1360
Во 2 Мринской смене называемой средней			
1	Нива посполитого Андрея Тетени против гумна Руголева		1467 ½
2	Лан экономический соединившийся с другим ланом в третьей смене чрез дорогу Нежинскую, в оных обеих в том числе под дорогою Нежинского 1 десятина 455 сажений	89	16 ½
3	Нива посполитого Якова Прядки	1	1718 ½
4	Того ж Прядки другая	1	2308 ¾
5	Нива посполитого Игната Малинки по дороге Курганской налево	2	1074
6	Нива посполитого Есипа Малинки за курганом в том числе под дорогою 576 сажений	4	1885 ½
7	Нива посполитого Павла Боярчука у кургана же сошлась с ланом, которой под № 2	1	1621 ¾
8	Нива посполитого Есипа Малинки в урочище Шкарубин, Клин именуемая		1693
9	Нива посполитого Афанасия Нелинова	2	1396
10	Три нивы вместе посполитых Шевчикова, Джоги и Нелинова, идучи к урочищу Черниговскому Гостинцу	4	2316
11	Нива Андрея Тетени в том же урочище Гостинце		2330 ½
12	Нива посполитого Афанасия Нелинова	1	1898 ½
13	Две нивы вместе посполитых Джоги и Шевчикова в урочище Черниговском Гостинце	1	536
14	Экономический лан за Холмицкого бывшим гаем по дороге в Лихачев	6	243 2/3
15	Нива посполитого Есипа Малинки в урочище Пагорбном	2	1127 2/3
16	Экономическая нива под дубком, подле дубины Погребного	2	1872 ½
17	Экономическая нива там же в Погребовщине	2	244
18	Три нивы посполитых Андрея Тетени из селищ, Ермолы Куйдена и Есипа Малинки под Холицкого гаем	4	407 2/3
19	Две нивы вместе, посполитых Малинки и из селищ Куйдена		1495

20	Нива экономическая Вариводина	1	1505 1/3
21	Две нивы посполитых Миколаенка и Тетени	4	2261
ИТОГО в средней Мринской смене:		138	889 1/3
	В том числе пашенной земли экономической посполитской под дорогами	100 37 1	1027 1231 1/3 1031
В 3 Мринской смене под плоскую			
1	Нива посполитого Есипа	2	1715 ½
2	Нива посполитого Игната Малинки	2	283
3	Нива посполитого Афанасия Нелинова под лесами		1776 ½
4	Нива посполитого Прядки под лесами	1	162 ½
5	Три нивы совокупно посполитых Джожина, Шевчикова и Нелинова за волковнею по дороге на Плоскую, обаполь дороги	3	1748 ½
6	Нива посполитого Корнея Тищенко под Обидовского млинком на ставку	1	869
7	Сенокос экономический Горбашевщина у Рыжова острова	1	2353
8	Экономическая нива Вариводина	1	2254
9	Три нивы вместе посполитых Есипа Малинки, Федора Прядки и из селищ Куйденова, в том числе под дорогою 234 кв. саж.	1	2210 ½
10	Нива посполитого Федора Миколаенко, в том числе под дорогою 351 кв. саж., а всего мерою	4	578 2/3
11	Сенокос экономический в Сухом Гае	2	552
12	Нива посполитого Тетени по дороге в Борки	1	741
13	Экономическая нива на Стодольской дороге направо		1775 ½
14	Экономическая нива под Погорелковою Дубиною	2	569
15	Две нивы вместе посполитых Джогина и Шевчикова на Борковой дороге	1	330
16	Нива посполитого Есипа Малинки	2	1964 ½
17	Нива посполитого Корнея Тищенко в долине Булановой между лесом	1	715 ½
18	Три нивы вместе посполитого Малинки, Нелинова и Прядки по дороге на Поганое Поле в Пекличовщине за лесом	3	1288 ½
19	Две нивы вместе Малинки и Прядки посполитых там же в Пекличовщине	4	1448
20	Две нивы вместе Джогина и Шевчикова в Дегтярне с дровяным на середине небольшим леском, под оным 810 кв. саж., а всего	1	2238
21	Нива посполитого Игната Малинки возле Чекановой Долины	1	543
22	Экономический лан дровяной по дороге на Поганое Поле на левой стороне, смежен с нивами посполитых под числом 18 написанными	3	1672
23	Экономический лан в Поганом Поле с озером под коим 2 дес. и 738 кв. саж., а всего	13	101
24	Лес дровяной посполитого Якова Прядки в урочище Черниговском Гостинце, смежен с нивою его ж под № 19 написанного в Пекличовщине		1471
25	Лес дровяной дубовый посполитого Малинки, в том же урочище, соединился с нивою его ж в Пекличовщине под тем 19 числом	1	1329
26	Лес дровяной дубовый посполитого Корнея Тищенко, и между лесом сенокос в Поганом Поле, между казачьими ланами	1	1801

27	Лес дровяной посполитого Тетени в Борках, по дороге на Поганое Поле на левой стороне, недоходя экономического лана в версту, которой лан под 22 числом 3	3	2039
28	Лес дровяной березовый, посполитого Есипа Малинки в урочище ставцах	6	
29	Экономический дровяной лес за мельницею Обидовского, подле болота за плотиною, на правой стороне		1992
30	Лес дровяной, посполитого Корнея Тищенко за Обидовского мельницею в 2 верстах в урочище Спулин	4	645
31	Два леса дровяные вместе — посполитых Корнея Тищенко и Якова Прядки в урочище Дубровке, подле болота	4	479
ИТОГО в 3 смене Мринской под плоскую:		84	1645
В том числе пахотной земли			
экономической		15	1561
посполитской		35	418
под сенокосами		4	505
Под лесами:			
экономическими двумя		4	1264
посполитскими осмью		22	1374
под дорогами			585
под озером		2	738
ВСЕГО во всех Мринских дачах, состоящих как в самом том местечке, так и в полях по мере явилось земли		328	1356 ½
В том числе удобной пахотной земли:			
экономической		154	2229 ½
посполитской		112	1149 1/3
Под дровяными лесами:			
экономическими тремя		6	1276
посполитскими (в)осмью		22	1374
под двумя сенокосами экономическими		4	505
под усадьбою, дворами, огородами и пустырями		22	2279 2/3
Неудобной земли:			
под дорогами		1	2345
под болотными местами и озером		2	738
под лесками			1360

Осталось в местечке Мрин необмеренных дач за наступившею зимою до будущей весны: лесов дровяных — 26, сенокосов — 2, один под Петровыми млынами, другой в Ястребином.

Уездный Нежинский землемер поручик Иван Левицкий-Рогаль. Подпись

Державний архів Чернігівської області, ф. 132, оп. 2, спр. 331, арк. 18—21. Оригінал.

В статье освещается процесс секуляризации земельных владений Черниговского Борисоглебского монастыря в конце XVIII ст.

Ключевые слова: Чернигов, Борисоглебский монастырь, земельные владения, секуляризация.

This article describes procedure of secularization of the SS Boris and Gleb Monastery's landholdings in the late eighteenth century.

Keywords: Chernigov, SS Boris and Gleb Monastery, landholdings, secularization.